

שביתת רעב

/ חגור

על פני "גבעת המחאות", אשר מול הכנסת, מאחורי בניין רת הנחשת, נטו אוהל מאורגן, שבו עושים ראשי המועצה את יומה החמישי של שביתת הרעב. לפני האהל כרוז ענק: "שביתת רעב של ראשי המועצה מעבר לקו הירוק לשינוי המשפט המספטי של הישגים".

אני מקשיב לועקת הפלסטיים: "ד"ר בוגו! אולי תעניין גם בענייני היהודים?", היום השומרון, מחר ירושלים, "איננו כוכשים ויום בארץ ישראל", "בגין, שבטנו הבטחה. הבו מעשים", "ישוב אינו קונכיה"; מולדת אינה ניתנת לחלוף קה" ועוד...

על הספסל חומר הסברה בכתב, "מדוע אנו שובתיים רעבי?" וכו' נאמר: "בבגין אלון מורה נחשפה העובדה שלמי זה קיבלה עליה את ההגבלות של אמנות האג וניווה, וסירוש הרבר, כי צה"ל הוא צבא כבוש זו בגולן, ביהודה ושומרון, בחבל עזה ובבקעת הירדן, וכי כל מעשה של קבע שיעשה מדינת ישראל באזורים אלה – הוא בלתי חוקי".

ולהלן: "ערב כינון האוטונומיה הוכתה שאלת הקרקעות להיות קריטית: מה שלא נעשה עכשיו – לא נוכל עוד לתקן. המציאות הפוליטית החדשה מעמידה בפנינו בריחה אחת: או תיקון המשפט המספטי היום או חיסול ההתיישבות המח"י".

חמומים על גילוי הדעת הזה שובתי רעב: שילה גל יו"ר המועצה האזורית עציון, מאיר הר גוי, יו"ר המועצה האזורית שומרון, פנחס ולרשטיין, יו"ר המועצה האזורית מטה בנימין, זאב פרידמן, רבו מנהלת קריית ארבע, ראובן רוזנבלט, יו"ר המועצה האזורית חוף עזה, אליעזר צלקו, יו"ר המועצה האזורית מעלה אדומים.

אני נכנס לאוהל ומצוא שם את כל החמומים לעיל ועמם ירדנים ותומכים ורופא. אני מגלה את הסופרת רחל ענבר המעוררת לשביתת הרעב, "קיבלתי צ 6 מחבריו", היא אומרת.

לרשימת הצמים יש להוסיף את שאלו רוט, מזכיר המועצה האזורית שומרון ואת נחום כרמל, איש אריאל.

אני שואל אותם לשלומם ומספר להם כי אני, ישראל גורי ד"ל, היה שותף לצום הנבחרים בירושלים לאות הודות עם המפעלים שובתי הרעב בלתי-סדספה בשנת 1946, כי צם מאה שעות, הם אומרים, הם הצום, כשהוא לעצמו, פחות קשה ביחיתת מאשר שיעור אף שבכל יום יש כמה שעות משבר, כי הם יודעים שהמצב ילך ויחריף כאשר יחלוש, מהם, בראי בשר, בעלי "רובבה", כאליעזר צלקה, מהם צנוי מוסר וכחושים כאליעזר פרידמן, איש קריית ארבע, זה אומר לי: "נקסנו בצעד החריף הזה משום שהמצב ילך ויחריף טסום שהדבר הכרוח להמשך ההתיישבות".

פרידמן: עד מהי תשכחתי פרידמן: עד אשר נפיל. מאיר הר גוי: עד מהי? נקלענו למצב כה חמור עד כי אין לנו ברירה. מהיום ואילך יגיעו ישובים שלמים לפי הסדר וכל ישוב יסאיר קבוצה שתצטרף לשובתיים. "ראובן: המדינה תולכת לקראת אסון, אם לא נשיג את שלנו צפוי אסון למדינה. או שההתיישבות היהודית תתחוק או שתתקפל, כלומר כל מדינת ישראל תתקפל".

פרידמן: החוק נועד לשרת מטרות לאומיות... רחל ענבר: "המה שאסר הוא הפה שחירי. הכל נעשה אצלנו בצורה עקומה. אין למשלה כוח", היא מרימה קולה ומכריזה בהתרגשות: אני הצטרפתי לשביתת הרעב מפני שאני רוצה ליצור התייחסות חדשה, עד מצוקה אישית, של קבוצות ואנשים. אני רוצה בפירוש ליצור מצוקה אישית בחברי בקיבוץ, בשלמים, בלתי" וגם בחי"ר, כן, בפירוש, גם בחי"ר; מדוע החברה הזאת שובתת?"

שילה גל בן כפר עציון שהחריש עד עתה אומר: "אנחנו בקר הראשון של המאבק. שאלת אוהנו עד מהי נש" בות. אנחנו נשבות עד אשר תכתוב מהדורה חדשה של הנהגות גופותינו".

אני מכיף דברים בשם אומרים. "האמריקאים חפסו בדיוק את משמעות בגין אלון מורה. למנו לם לערב ישובים עם בטחון. אין קשה בין הדברים. אנחנו נאגד לבטחון שלכם". שילה גל מזהיר אותי לבל אשנה באשליה, מצב שכונות ירושלים, אשר מעבר לקו הירוק, לא יהיה טוב מצב הישרוים. בין אחו יהיו לישובי גוש אמונים ולישובי הקיבוץ המאוחד והאחיד ותנועת המושבים. מבחינת החוק הישראלי גלגל ונערן וייטב ומרנס גולן הם ישובים בלתי חוקיים. הם מדברים כולם בפה אחת, אחווי מרירות ותדהה נוראה, כמו אל נוכח אסון קרב ומתרחש לעינינו.

מופיע בתור, לבתי חליפה שחורה ועניבה שחורה כדרך הפרקליטים העושים עבודה משפטית, עו"ד משה דרווי, המייצג את הצמים. אף הוא תורן אל בניין אלון מורה כאל שורש הרע משום שהוא קובע, כדבריו, כי יהודה ושומרון כשטח כבוש שאסור להפקיע בו קרקע פרטית אלא לצרכי בטחון ומגנים בלבד. "אנחנו קוראים לשינוי המצב הזה".

תובעים לאסור הפקעה לצרכי ציבור מתוקף החוק. במקי זה הנה מקבל בעל הקרקע בין אם יהודי הוא או ערבי פיטור מלא על רכושו כמו למשל הדבדאים בחל מלחמה! צ"ל: אתם דוגלים בארץ ישראל השלמה שבה יהיו הערבים משוויון זכויות מלא, נכון?

אל"ל: דעת הקהל הישראלית, זה העם שלכם, ככה זה, מתנגדת ברובה להפקעת קרקע פרטית מידי ערבים למען ישוב יהודים עליה. היא מגלה רגישות רבה בשאלת זו.

כחשת דרווי: אותם דברים השמיע אורי דיוויס במר שות כרמיאל ושטח חשש. מה ההבדל? כך היה בכרמיאל, בנצרת עליה וכו'. בכל המקומות האלה הופקעה קרקע פרטית לצרכי ציבור. כל מה שאנו תובעים הוא להכיל ביוש"ע את "הקרקעות, רכישה לצרכי ציבור". במקרה דנו בעל היום בשל דמי שימוש זמניים בבטחי.

משה דרווי ושובתי הרעב יודעים כי אכן הגענו ללב הנושא, כמו שאומרים. אני שומע קולות מעברים: "אי, או! אם מותר להפקיע קרקע פרטית לצרכי ציבור בשרון ובנצרת ובגליל ובנגב – מדוע אסור לעשות זאת ביהודה ושומרון ועזה? מה ההבדל?" או למשל: "בוא נדבר גלויים! מי אלה של ארץ ישראל".

אני אומר להם, כי לגבי הערבים אין זו שאלה משפטית אלא שאלה לאומית ממדרגה ראשונה. הכל מסתעים להשיב לי וקוראים: "זהו בדיוק! זהו בדיוק העניין! לכן בוא לא נדבר על רגישות לבני הפקעת קרקע פרטית. בכל העולם השלטון מטפיק קרקעות ומפצה את בעליהן! אם אתה אומר שהעניין הוא בעיה לאומית-מדינית הרבר חל גם על דיר אל אסר ומגידל כרום".

אחרים מסבירים לי שמבחינה זו אין שום הבדל בין ישובים שהוקמו על-ידי המערך, לפי תכנית אלון, לבין אלה שהוקמו על יד ממשלת הליכוד. כאז כן עתה הופקעה גם קרקע פרטית ואלה כן אלה נחשבים לבלתי חוקיים בשל בגין מורה.

אני אומר להם, כי ישובי תכנית אלון נאחזו באזורים שוממים בעיקר, דלילי אוכלוסין, ונועדו להגנת הספר הישי ראל. אני ממשקך וטרען כי תאננו בחטא פיוור המאנץ וכי אפשר היה לרכז רבבות ישראלים בתחומי תכנית אלון, שהיתה מטעב ברייחה תכנית פשרה מציאותית שזכתה להמלכת רוב העם, העם אמרתי להם, הולך ונחרס לעינינו בשל קרע פנימי גורא שגם אתם, כן, גם אתם אשמים בו בשל המאקסימליזם המיקוי שלכם, חסרי-הפשרות. הצעתי פעם לתנן פורת, אני אינני מקבל את התפיסה הזאת, אמרתי להם.

סופרתי להם, כי כמה ימים לאחר שחרור ירושלים פגשתי באורי צבי גרינברג, מצאתיו זעוף, פנים וקודר, אמרתי לו: "אורי צבי, חלומך התגשם! ירושלים משוחררת!". לא", קרא המשרור, "הר הבית בידם! פחדנו להחזיק בהר הבית, לומר, זה שלנו? מי תשכחתי? נמי תשכחתי? שולט בירושלים נמי שולט בירושלים שולט בארץ ישראל! אנחנו פחדנו להחזיק בהר הבית, לא קראנו נכון את השעה, לכן ח"ו נאבד את ירושלים ומי יודע מה יקרה בארץ ישראל". דברי אציג, אמרתי לשובתי הרעב, כי אני מתקומם נגד התפיסה הזאת, כי הדרך אל הר הבית עוברת בשדות ובבתי הרושת ובבתי ספר ובערים וכפרים, בעובדות הנוצרות יום יום. הר הבית הוא הסיכום ולא התנאי הראשוני. זו היתה תמיד דרכה של תנועת העבודה היוצרת את התשתית למהפכה הלאומית שלנו. זו היתה דרך המלך, לא ההכרזה וההפגנה. תכנית אלון, המי שכתי לגונן על מורשתו של יגאל. היתה תכנית חכמה, נכונה לשלב התייסטורי הזה. הוא היה חסיד הגישה העוקפת. ידע כי בתחבולות תעשה לך מלחמה. הדבר תופס גם לגבי המאבק המדיני. מי צריך היה עכשיו את האיוולת הזאת בחברון, מדוע על קריית ארבע לפור את המאנץ, לתקוף מול אויב ערין? מדוע שערורייה עולמית זו ממתי איוולת היא סימן לגאוות לאומית.

הם הקשיבו מחרישים וועפים וחשוקי לסת. עד אשר פרץ פנחס או שמא היה זה ראובן וקרא: "אנחנו יודעים מי היה יגאל. דע לך, שיגאל היה יקר לנו מאוד (משיהו יוצא ומביא את החוברת, "נקודה", עתון הישובים ביהודה, שומרון וחבל עזה מיום י"ט באדר, 17.3.1980 וכו' רשימה חמה מאת וואל בן זון על יגאל, "רובי שהיה בן ברית"). הדובר ממשיך: יגאל היה יקר לנו. הוא היה איש ההתיישבות. אפשר להסכים לתחי בולות וטכסיסים ולעצמה, אך מהי המטרה שלנו בארץ יש" ראל? מנו היעד?"

שוב אותה מחלוקת מרה על מטרה ודרך ועל שיטות מאבק מדיני. קשה לי לשכנע אותם בצדקת דרכה של תכנית אלון, שהיא תכנית פשרה מדינית שיש בה מעוף מאקסימי ליסטי מול המאקסימליזם "המדינמאליסטי של" בגין על תכנית האוטונומיה שלו. המפחידת אותם משום שהם רואים בה הלכה למעשה קץ ההתיישבות ב"ישי"ע. הם חרדים-ומרי נפש. הם יודעים בעמקי לבם שבגין לא יוכל לעמוד עכשיו בהבטחתו להביא לשינוי מעמד הישובים בחוקף החוק כהצעת ממשלת ישראל. אילו האמינו-לו לא היו שובתיים רעב מול הכנסת.

מחר יהיה מאוחר מדי, אעזרים הם. בחוק בודק הקפוע את לחץ דמו של אחד הצמים. האהול נמלא אנשים נוספים שבאו לבקר או להודוהו. ככל שיעבור הזמן תחריף מה הדראמה. זה דיגן של שביתות רעב ממושכות. בדרכי הביחנה אני פוגש מרצה באוניברסיטה האומר לי: שמע מה שאני אומר לך! אנחנו עוד נתגעגע לקו הירוק, נאחזו בו כמו שאנו נאחזים היום ב-242. אך אולי מחרימתי תיים יהיה מאוחר וגם זה לא יהיה לנו. האנשים ההם מטורי פים וגם אתה שוגה באשליה. אתה עיוור. איך רוצה לראות את המציאות! עד כדי כך! המשך יבוא.